

Kieliasiaain neuvottelukunta järjesti 22.10. vuoden 2019 kieliasiaain neuvottelupäivän, jossa oikeusministeri Anna-Maja Henriksson keskusteli kieliryhmien edustajien kanssa hallitusohjelmasta ja hallitusohjelma-hankkeiden kielellisistä vaikutuksista. Neuvottelukunta haluaa keskustelun perusteella kiinnittää huomiota seuraavaan:

KIELELLISET OIKEUDET TULEVALLA HALLITUSKAUDELLA

Rinteen hallitusohjelma on erinomainen kielellisten oikeuksien näkökulmasta. Linjausten toteutuminen kuitenkin vaarantuu, jos kieliryhmien näkökulmaa ei ymmärretä viranomaisissa.

Kieliryhmien odotukset soteuudistuksessa ovat korkeat. Lakisäätteiset oikeudet saada sotepalveluja etenkin suomen ja ruotsin kielellä ovat hyvät. On vaarana, ettei oikeuksien toteutumista kuitenkaan oteta riittävän vakavasti kaikissa kunnissa ja sairaanhoitopiireissä, vaikka kielelliset oikeudet ovat perusoikeuksia. Hallitusohjelman lukuiset sotekirjaukset ovat osoitus tästä.

Neuvottelukunta pitää kansalliskielistrategian uudistamista tärkeänä. Strategiassa on ryhdyttävä toimiin suomen kielen turvaamiseen tieteen kielenä. Ruotsinkieliset palvelut on turvattava erillisillä lakisäätteisillä ratkaisulla, jos viranomaiset eivät muuten kykene järjestämään palveluja siten, että ne palvelevat molempia kieliryhmiä. Myös huonontuneeseen kieli-ilmapiiiriin tulee löytää ratkaisuja.

Tärkeää on myös laatia laatuaan ensimmäinen kielipoliittinen ohjelma, jossa huomioidaan muut Suomessa puhutut kielet, erityisesti saamen kielet, romanikieli, karjalankieli ja viittomakielet. Eri ryhmien edustajilla tulee olla mahdollisuus osallistua kielipoliittisen ohjelman valmisteluun. Kielipoliittiseen ohjelmaan tulisi sisältyä yhtäältä konkreettisia toimenpiteitä ja toisaalta jäsenneltyä kielipoliittista tulevaisuuskeskustelua.

Kieliasiaain neuvottelukunta edellyttää, että kielipoliittiseen ohjelmaan sisällytetään konkreettisia toimenpiteitä ja keinoja varmistaa eri kieliryhmien kielellisten oikeuksien ja niitä turvaavien, jo voimassa olevien lakien toteutuminen eri hallinnonaloilla ja yhteiskunnan tasoilla. Kielellisten oikeuksien toteutuminen on perusedellytys yhteiskuntaan osallistumiselle.

Suomen on vaalittava alkuperäiskansamme saamelaisten kieltä ja kulttuuria ja varmistettava saamen kielten elinvoimaisuus. Saamenkielisten kielelliset oikeudet on turvattava myös käytännössä. Samalla on huomioitava, että valtaosa saamelaisista asuu kotiseutualueen ulkopuolella.

Viittomakielilain voimaantulosta on kulunut lähes viisi vuotta. Laki asettaa viranomaisille velvollisuuden edistää viittomakielisten kielellisiä oikeuksia. Silti viittomakielisiä tai edes viittomakielelle tulkattuja palveluja on edelleen vaikea saada. Sekä kuuroina syntyneiden, että viittomakielisille vanhemmille syntyneiden lasten oikeus oppia viittomakieltä on turvattava. Jokaisella lapsella tulisi olla oikeus oppia vähintään yksi kieli kunnolla. Kuntien osaamista viittomakielisistä tulisi lisätä.

Suomessa perinteisesti puhuttuja kieliä kuten romanikieltä ja karjalankieltä tulisi elvyttää. Samalla pitäisi huomioida, että Suomi on monikielinen maa ja että kaikki kielet ovat osa suomalaista kielivarantoa.

Hallitusohjelmaan sisältyy myös kokonaisvaltaisen toimenpideohjelman laatiminen kotouttamistoimien uudistamistarpeista. Ohjelmaa laadittaessa on syytä ottaa täysimääräisesti huomioon suomen ja ruotsin kielen laadukas opetus sekä Suomeen muuttaneiden oikeus oman äidinkielen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Onnistunut kotoutuminen sisältää vähintään toisen kansalliskielen riittävän osaamisen ja oman äidinkielen hyväksymisen ja käyttömahdollisuudet.

On tärkeätä, että hallitusohjelmassa mainitut erilliset kielellisiä oikeuksia käsittelevät toimet muodostavat johdonmukaisen kokonaisuuden.

Kieliasiaain neuvottelukunta järjesti 22.10.2019 neljännen kieliasiaain neuvottelupäivän. Neuvottelupäivän tarkoituksena on lisätä kieliryhmien ja hallituksen välistä vuoropuhelua. Neuvottelupäiville oli kutsuttu Svenska Finlands folkting, Saamelaiskäräjät, Romaniasiaain neuvottelukunta, Etnisten suhteiden neuvottelukunta, Kuurojen liitto ry, Finlandssvenska teckenspråkiga rf, Karjalan kielen seura ry, Karjalan kieliruadajat - Suojärven pitäjöseura ry, Kolttien kyläkokous, Kotimaisten kielten keskus suomen kielen lautakunta ja Selkokeskus.

Lisätietoja: neuvottelukunnan puheenjohtaja Pirjo Hiidenmaa p. 0451456514 tai neuvottelukunnan pääsihteeri Corinna Tammenmaa p. 0503795466